

IN NAAM DES KONINGS arrest

GERECHTSHOF 's-GRAVENHAGE

Civiel recht

Zaaknummer : 200.105.942/01

arrest d.d. 1 juli 2014

in de zaak van

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid

SUPPORTERSVERENIGING AJAX,

gevestigd te Amsterdam,

eiseres,

hierna te noemen: SVA,

→ advocaat: mr. T.J. van Vugt te Amsterdam,

tegen

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VOETBALBOND,

gevestigd te Zeist,

gedaagde,

hierna te noemen: KNVB,

advocaat: mr. D.J. Beenders te Amsterdam.

1. Het geding

Bij exploit van 20 april 2012 heeft SVA KNVB op de voet van de artikelen 6:240 en 6:241 BW voor dit hof gedagvaard en gevorderd dat het hof bij uitspraak, zoveel mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

I. verklaart voor recht dat artikel 4.2. van de KNVB Standaardvoorwaarden onredelijk bezwarend is in de zin van artikel 6:240 lid 1 BW, en daarbij overeenkomstig het bepaalde in artikel 6:241 lid 4 BW aan te geven op welke wijze het onredelijk bezwarende karakter van dit beding kan worden weggenomen, althans een zodanige beslissing te nemen die het hof in goede justitie vermeent te behoren;

II. KNVB veroordeelt in de kosten van de procedure, inclusief rente.

KNVB heeft de vordering van SVA bij conclusie van antwoord bestreden.

Hierna heeft het hof een meervoudige comparitie van partijen bepaald, waarbij partijen tevens de gelegenheid kregen de zaak te bepleiten.

Ter zitting van 15 maart 2013 heeft de meervoudige comparitie plaatsgevonden, waarbij mr Van Vugt voornoemd het standpunt van SVA en mrs H. Knijff en E.J. Zippro het standpunt van KNVB mondeling hebben toegelicht. Van deze comparitie van partijen is proces-verbaal opgemaakt.

Het hof wijst arrest op het reeds overgelegde kopie-procesdossier.

2. De vaststaande feiten

Tussen partijen staat het volgende vast:

- a) SVA is de supportersvereniging van Ajax en heeft meer dan negentigduizend leden. Zij is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid en stelt zich, blijkens artikel 3 van de Akte wijziging Statuten van 18 december 2007 het volgende ten doel:

"1. De SVA heeft ten doel:

- (...); en het behartigen van de belangen van alle supporters van AFC Ajax en met name de leden van de SVA..*

2. De SVA tracht dit doel onder meer te bereiken door:

- (...)*
- het bevorderen van de verkrijging van extra faciliteiten ten behoeve van Ajax-supporters met name de leden van de SVA, bij en rond wedstrijden van AFC Ajax."*

- b) KNVB is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, die zich onder meer bezighoudt met het organiseren van competitie- en bekervoetbal in Nederland. Blijkens artikel 4 van haar statuten zoals laatstelijk gewijzigd bij bondsvergadering van 19 december 2011 stelt zij zich ten doel:

"a) het bevorderen en het doen bevorderen van de voetbalsport in al zijn verschijningsvormen;

b) alles te doen hetgeen tot het onder a genoemde doel bevorderlijk kan zijn, zulks in de ruimste zin van het woord.

De KNVB tracht dit doel te bereiken door:

- a. het opstellen van reglementen en het handhaven daarvan (...)"*

- c) In dat kader heeft de KNVB Standaardvoorwaarden (hierna: de Standaardvoorwaarden) opgesteld. Deze houden onder meer het volgende in:

"Titel I: Inleidende bepalingen

Inleiding

Deze Standaardvoorwaarden zijn door de KNVB opgesteld teneinde een aantal doelen te verwezenlijken. Uitgangspunt is dat een ieder die betrokken is bij de voetbalsport in Nederland, en niet in de laatste plaats de toeschouwer, er belang bij heeft dat voetbalevenementen op een ordelijke wijze verlopen. Gedragingen van personen (alleen of in groepen) die de openbare orde en/of de veiligheid bij voetbalevenementen verstoren, zijn schadelijk voor het aanzien en het belang van het Nederlandse voetbal en kunnen een gevaar opleveren voor personen. Teneinde een ordelijk verloop in de ruimste zin te bewerkstelligen en een dergelijke onordelijk en onveilig gedrag bij voetbalevenementen te beteugelen heeft de KNVB de onderhavige regels opgesteld.

(...)

Artikel 2 Toepassingsgebied

De Standaardvoorwaarden zijn verbindend voor een ieder die een Toegangsbewijs aankoopt en/of verkrijgt, dan wel een (S)CC aankoopt en/of verkrijgt, alsmede voor het Publiek.

Titel II: Rechten en plichten van het Publiek en Clubs

(...)

Artikel 4: Datum en tijdstip Voetbalwedstrijden

"4.1. Voetbalwedstrijden worden zoveel mogelijk gespeeld op de op het Toegangsbewijs

vermelde dag(en) en tijdstip(pen). De organisatoren van Voetbalwedstrijden behouden zich echter te allen tijde het recht voor terzake wijzigingen aan te brengen, indien dit naar hun oordeel nodig is.

4.2. De afgelasting, het staken, het niet uitspelen of het op grond van een uitspraak van een tuchtrechtelijk orgaan, de KNVB of het openbaar gezag spelen zonder publiek van een Voetbalwedstrijd geeft het Publiek geen recht op restitutie van (enig deel van) de prijs van een Toegangsbewijs of andere compensatie. Dit geldt ook indien er sprake is van het verplaatsen van een Evenement in tijd of locatie of een beslissing van de scheidsrechter dat de wedstrijd (gedeeltelijk) geen doorgang kan vinden.

(...)

Titel IV: Slotbepalingen

Artikel 18: Wijziging van de Standaardvoorwaarden

De KNVB kan deze Standaardvoorwaarden te allen tijde wijzigen. De gewijzigde voorwaarden worden onmiddellijk na wijziging van kracht.

(...)"

- d) De KNVB verplicht iedere betaald voetbal organisatie (bvo) in Nederland de Standaardvoorwaarden van toepassing te verklaren bij het verkopen van toegangsbewijzen voor wedstrijden of toernooien waarop de reglementen van de KNVB van toepassing zijn. Dit blijkt uit onder meer art 8 juncto art 14 lid 2 van het door de KNVB opgestelde Handboek Veiligheid 2011/2012.
- e) Op 21 december 2011 is de tussen Ajax-AZ in het kader van de jaarlijkse strijd om de KNVB beker gespeelde wedstrijd gestaakt omdat een toeschouwer het speelveld had betreden en vervolgens de keeper van AZ aanviel. De Wedstrijd is op 19 januari 2012 in zijn geheel overgespeeld, zonder publiek. Op verzoek van Ajax heeft de KNVB ermee ingestemd kinderen in de leeftijd tot 12 jaar en hun begeleiders (gratis) toegang te verlenen tot het stadion.
De supporters van Ajax die op 19 december 2011 bij de wedstrijd aanwezig waren en niet aanwezig mochten zijn bij de opnieuw gespeelde wedstrijd op 19 januari 2012 hebben de koopprijs van het toegangsbewijs ad € 15,- niet terug gekregen.
- f) Bij brief van 17 januari 2012 heeft de raadsman van SVA aan het bestuur van de KNVB meegedeeld dat SVA bezwaar had tegen artikel 4.2 van de Standaardvoorwaarden (hierna: het Beding) en heeft zij de KNVB een termijn van twee weken verleend om in onderling overleg de voorwaarden zodanig te wijzigen dat dit bezwaar wordt weggenomen. Voor zover er overleg is geweest heeft dit niet tot resultaat geleid.

3. Beoordeling

Ontvankelijkheid SVA

- 3.1 SVA is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid die zich blijkens artikel 3 van haar statuten ten doel stelt de belangen te behartigen van alle supporters van AFC Ajax en met name de leden van SVA, van wie niet in het geding is dat zij moeten worden beschouwd als eindgebruikers van een niet voor beroep of bedrijf bestemde dienst. SVA is daarmee aan te merken als een belangenorganisatie in de zin van artikel 6:240 lid 3 BW.
- 3.2 KNVB is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid die zich blijkens art. 4 van haar statuten ten doel stelt de voetbalsport in al haar verschijningsvormen te (doen) bevorderen. Uit artikel 4 blijkt dat het daarbij onder meer gaat om het behartigen van de

belangen van alle betrokkenen, waaronder in de eerste de belangen van de clubs en de spelers als leden van KNVB. KNVB erkent dat zij het gebruik van de Standaardvoorwaarden door andere organisaties bevordert. Dit betekent dat KNVB is aan te merken als een belangenorganisatie in de zin van artikel 6:240 lid 2 BW. Of KNVB ook gebruiker van de Standaardvoorwaarden is, kan verder in het midden blijven.

- 3.3 Tussen partijen staat vast dat de Standaardvoorwaarden algemene voorwaarden zijn in de zin van artikel 6:231 aanhef en sub a BW, alsmede dat zij worden gebruikt in overeenkomsten met personen (de supporters van Ajax) wier belangen door SVA worden behartigd. Tevens staat vast dat SVA KNVB voldoende gelegenheid tot onderling overleg heeft geboden als bedoeld in artikel 6:240 lid 4 BW omtrent de bezwaren van SVA tegen de Standaardvoorwaarden. Ter zitting is tevens vast komen te staan dat over de thans voorgelegde versie van het beding geen overleg heeft plaatsgevonden tussen KNVB en SVA en er derhalve geen sprake is van een instemming met het gebruik als bedoeld in artikel 6:240 lid 5 BW.
- 3.4 Uit het voorgaande volgt dat is voldaan aan de voorwaarden voor ontvankelijkheid van SVA in haar op de artikelen 6:240 en 6:241 BW gebaseerde vorderingen als hiervoor weergegeven. Dit gerechtshof is op grond van artikel 6:241 lid 1 BW bij uitsluiting bevoegd van deze vorderingen kennis te nemen.

Toetsingskader

- 3.5 Voor de vraag of artikel 4.2. van de Standaardvoorwaarden onredelijk bezwarend is in de zin van artikel 6:240 BW, dient het hof dit beding abstract te toetsen en zich daarbij te richten op de overgrote meerderheid van de gevallen. Gelet op hetgeen daaromtrent door de Hoge Raad is overwogen in het arrest van 16 mei 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZC2372 (Consumentenbond/EnergieNed e.a.) wordt hieronder verstaan dat:
- 1) de uitkomst van zodanige toetsing moet afhangen van een beoordeling van de gevallen waarin het beding verandering brengt in de rechtstoestand die bij gebreke van het beding zou hebben bestaan, en
 - 2) beslissend is of in die gevallen moet worden geoordeeld of het beding, rekening houdend met de in de wetsgeschiedenis besproken gezichtspunten – zoals de specifieke aard en inhoud van de overeenkomsten waarvoor de algemene voorwaarden zijn bestemd, en de “typische” eigenschappen en belangen van de personen met wie deze overeenkomsten plegen te worden gesloten – doorgaans tot onredelijke resultaten zal leiden.
- 3.6 SVA voert aan dat artikel 4.2. van de Standaardvoorwaarden onredelijk bezwarend is aangezien het de koper ieder recht op restitutie van de koopprijs ontnemt bij afgelasting, staking en niet uitspelen van een wedstrijd, daar waar de koper de gerede verwachting heeft dat hij met het gekochte toegangsbewijs een (hele) voetbalwedstrijd te zien zal krijgen.
- Hierdoor is er volgens SVA sprake van:
- a) strijd met dwingend recht omdat er sprake is van een consumentenkoop (art 7:5 BW), die ook een overeenkomst op afstand (art 7:46a BW) betreft. Bij consumentenkoop kan niet van de afdelingen 1-7 van titel 1 van boek 7 BW worden afgeweken. (zie artikel 7:6 lid 1 BW);

- b) een zwart beding in de zin van artikel 6:236 sub a en b BW;
- c) dan wel een grijs beding in de zin van artikel 6:237 sub b, c, d en f BW;
- d) althans een beding dat ook overigens onredelijk bezwarend is in de zin van artikel 6:233 sub a BW.

- 3.7 SVA heeft voorts aangevoerd dat de concrete aanleiding voor de onderhavige procedure de wijze van afwikkeling van de hiervoor onder 2 sub e) weergegeven gestaakte en vervolgens opnieuw gespeelde wedstrijd Ajax-AZ betreft. Ter zitting is door SVA aangevuld dat deze gang van zaken wordt gevoeld als een straf jegens alle supporters voor de handelwijze van een eenling en dat dit niet als eerlijk wordt ervaren.
- 3.8 KNVB heeft de bezwaren van SVA gemotiveerd bestreden.
- 3.9 In zijn arrest van 9 augustus 2006, 05/501 ECLI:NL:GHSR:2006:AY6000 heeft het hof artikel 4.2. van de Standaardvoorwaarden getoetst. Het artikel had toen de volgende tekst:
'De afgelasting, het staken of het niet uitspelen van een Voetbalwedstrijd geeft het Publiek geen recht op restitutie van (enig deel van) de toegangsprijs of andere compensatie.' Dit artikel is toen niet onredelijk bezwarend geacht.
- 3.10 De tekst van artikel 4.2. zoals dit artikel thans aan het hof voorligt is de volgende (waarbij hetgeen gewijzigd is ten aanzien van de onder 3.9. bedoelde versie is onderstreept):
4.2. De afgelasting, het staken, het niet uitspelen of het op grond van een uitspraak van een tuchtrechtelijk orgaan, de KNVB of het openbaar gezag spelen zonder publiek van een Voetbalwedstrijd geeft het Publiek geen recht op restitutie van (enig deel van) de prijs van een Toegangsbewijs of andere compensatie. Dit geldt ook indien er sprake is van het verplaatsen van een Evenement in tijd of locatie of een beslissing van de scheidsrechter dat de wedstrijd (gedeeltelijk) geen doorgang kan vinden.
- 3.11 Het hof begrijpt dat de bezwaren van SVA met name betrekking hebben op *'het op grond van een uitspraak van een tuchtrechtelijk orgaan, de KNVB of het openbaar gezag spelen zonder publiek'* van een Voetbalwedstrijd, al dan niet na staken van de wedstrijd. Ofschoon de bezwaren zijn toegespitst op één voorbeeld, kan er in dit kader slechts een abstracte toetsing plaatsvinden.
- 3.12 Bij de beoordeling van de bezwaren van SVA houdt het hof rekening met het feit dat de Standaardvoorwaarden van toepassing zijn op de toegangsbewijzen voor alle betaald voetbalwedstrijden in Nederland alsmede met het doel van de Standaardvoorwaarden zoals hiervoor weergegeven onder 2 sub c).
- 3.13 Partijen discussiëren over het belang van de juridische status van een toegangsbewijs van een voetbalwedstrijd voor de beoordelen van de vordering. Het hof zal echter dit punt bij zijn beoordeling in het midden laten, nu deze vraag gelet op het hiernavolgende geen beantwoording behoeft en overigens ook afhankelijk is van de wijze waarop en door wie het toegangsbewijs is verkocht.
- 3.14 Onjuist acht het hof de stelling van SVA dat een toegangskaart voor een voetbalwedstrijd waarop de Standaardvoorwaarden van toepassing zijn altijd het recht geeft een gehele (waarmee gelet op de stellingen van SVA wordt bedoeld uitgespeelde) wedstrijd

bij te wonen. Zoals het hof reeds heeft overwogen in voormeld arrest van 9 augustus 2006 heeft de gebruiker van de Standaardvoorwaarden de overeengekomen prestatie verricht wanneer hij toegang heeft verleend tot het stadion waarin een wedstrijd wordt gespeeld, ook als deze wordt gestaakt dan wel niet uitgespeeld.

Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat een voetbalwedstrijd uit de aard van de zaak een grillig verloop kan hebben. Gebeurtenissen tijdens de wedstrijd kunnen er toe leiden dat de wedstrijd anders verloopt dan verwacht, afhankelijk van de omstandigheden wordt stilgelegd dan wel gestaakt en soms op een ander moment wordt overgespeeld. Het feit dat de wedstrijd vervolgens wordt overgespeeld zonder publiek ter voorkoming van onregelmatigheden en op grond van een beslissing die met inachtneming van het in de Inleiding van de Standaardvoorwaarden genoemde en hiervoor weergegeven doel is genomen, levert dan ook op zich in de hiervoor weergegeven omstandigheden geen tekortkoming van de gebruiker van de Standaardvoorwaarden op, zodat artikel 4.2. Standaardvoorwaarden in dit opzicht niet onredelijk bezwarend is.

- 3.15 Voor zover voormelde zinsnede van artikel 4.2. Standaardvoorwaarden echter tevens ieder recht op restitutie van de prijs van een Toegangsbewijs uitsluit - ook als de wedstrijd op grond van een uitspraak op voorhand van een tuchtrechtelijk orgaan, de KNVB of het openbaar gezag niet dan wel geheel zonder publiek wordt gespeeld en het derhalve niet gaat om het overspelen van een reeds eerder gespeelde wedstrijd of de voortzetting van een gestaakte wedstrijd - en daarmee gelet op de tekst van artikel 4.2. de bevoegdheid tot ontbinding volledig wordt uitgesloten dan wel beperkt is het hof van oordeel dat dit artikel in strijd is met de zwarte lijst zoals weergegeven in artikel 6:236 b) en daarmee onredelijk bezwarend is in de zin van artikel 6:240 BW. Ofschoon KNVB heeft aangevoerd dat een dergelijke situatie zich niet zal voordoen, aangezien in geval van het spelen van een wedstrijd zonder publiek - waarbij het niet gaat om het overspelen van een reeds eerder gespeelde wedstrijd of de voortzetting van een gestaakte wedstrijd - door de gebruiker van de Standaardvoorwaarden geen toegangskaarten worden verkocht aan het publiek, volgt deze beperking niet uit de tekst van de Standaardvoorwaarden en heeft KNVB op dit punt haar standpunt in het licht van bedoelde tekst naar het oordeel van het hof onvoldoende onderbouwd. Het feit dat een dergelijke situatie zeldzaam zou zijn doet aan het voorgaande niet af.
- 3.16 Gelet op het voorgaande zal het hof de gevorderde verklaring voor recht op hierna te melden wijze toewijzen. Naar het oordeel van het hof hebben partijen hiermee voldoende duidelijkheid op welke wijze artikel 4.2. van de Standaardvoorwaarden dient te worden aangepast. Het hof ziet dan ook geen aanleiding de vordering ex artikel 6:241 lid 4 BW toe te wijzen.
- 3.17 KNVB zal als overwegend in het ongelijk gestelde partij in de kosten van het geding worden veroordeeld.

BESLISSING

Het hof:

- verklaart voor recht dat artikel 4.2. Standaardvoorwaarden onredelijk bezwarend is voor consumenten in de zin van artikel 6:240 lid 1 BW wegens strijd met artikel 6:236 sub b) BW voor zover daarin is bepaald dat het op grond van een uitspraak van een tuchtrechtelijk orgaan, de KNVB of het openbaar gezag spelen zonder publiek van een Voetbalwedstrijd, waarbij het niet gaat om het overspelen van een reeds eerder gespeelde wedstrijd of de voortzetting van een gestaakte wedstrijd, het Publiek geen recht op restitutie van (enig deel van) de prijs van een Toegangsbewijs of andere compensatie geeft;
- veroordeelt KNVB in de kosten van het geding, tot op heden aan de zijde van SVA begroot op € 747,17 aan verschotten en € 1.788,-- aan salaris advocaat, en bepaalt dat deze bedragen binnen veertien dagen na de dag van deze uitspraak moeten zijn voldaan, bij gebreke waarvan de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW verschuldigd is vanaf het einde van voormelde termijn tot aan de dag der algehele voldoening;
- verklaart dit arrest tot zover uitvoerbaar bij voorraad;
- wijst af het meer of anders gevorderde.

Dit arrest is gewezen door mrs. I.M. Davids, J.J. Roos en J.M. Willink en is uitgesproken ter openbare terechtzitting van 1 juli 2014 in aanwezigheid van de griffier.

Voor grosse aan:
Uitgegeven aan mr. T.J. van Kester
Advocaat van: app./geint.
De Griffier van het Gerechtshof
te Den Haag